

TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2007

Kertomusvuonna kirjasto täytti 95 vuotta. Kirjastossa järjestetyn pienimuotoisen juhlaseminaarin aiheina olivat kirjaston historia ja vapaa tieteellinen julkaiseminen. Seminaarissa julkistettiin Jyväskylän yliopiston julkaisuarkisto JYX. Kirjaston tavoitteena on myös vuonna 2007 ollut kirjastossa tarjottujen tietoaisteistojen sekä verkko- ja muiden palvelujen integroiminen ja niiden välittäminen käyttäjille toiminnallisesti ja kustannuksiltaan tehokkaasti.

Toimintaympäristö, palvelut

Kertomusvuonna kirjaston toiminnallisuutta parannettiin palveluvision mukaisesti sijoittamalla kaukopalvelu ja julkaisuyksikkö asiakaspalvelun kannalta parempiin paikkoihin. Muuton vuoksi kaukopalvelu oli poikkeuksellisesti suljettu 2.7. – 3.8. Myös yksi pienryhmäohjaukseen soveltuva työhuone otettiin opetuskäyttöön. Esteettömyyttä parannettiin hankkimalla kolmas lainausautomaatti, joka sijoitettiin liikuntaesteisiä varten matalammalle. Pääkirjaston tilojen ahtauteen ja kuntoon ei ole voitu vaikuttaa: Vesivahinkoja on sattunut, hissien toiminta on ollut epäluotettavaa ja arkistoholvin ja AV-varaston lämpötilaa ja kosteutta säätelevät laitteet ovat huonokuntoisia.

JYKDOK-tietokannan laatua on edelleen parannettu ja luettelointi saatettu pääosin ajantasaiseksi. Haun helpottamiseksi Jyväskylän yliopiston väitöskirjojen tietueisiin ryhdyttiin merkitsemään oppiaine; työ tehtiin myös takautuvasti. Laitosten poistokirjojen käsittelyä jatkettiin.

Korkeakoulukirjastojen yhteiset järjestelmät päivitettiin ja siirrettiin kertomusvuoden lokakuussa uudelle yhteiselle palvelimelle, jolloin mm. suorituskykyongelmista päästiin eroon. Kirjaston omia sovelluksia kehitettiin ja mm. luetteloimattoman aineiston lainausjärjestelmä otettiin käyttöön.

Selvitys Tieteen linkkitalo -internet-aihehakemiston käytöstä valmistui. Sen perusteella kirjasto luopui palvelun koordinoinnista ja ylläpidosta.

Lukuvuoden pidentyminen näkyi myös kirjaston toiminnassa. Tämän vuoksi palvelutarpeita seurattiin kesän 2008 palveluaikojen suunnittelua varten. Mattilanniemen ja Ylistönrinteen kirjastoissa kokeiltiin opiskelijapäivystystä, jonka kustannuksista vastasi matemaattisluonnontieteellinen tiedekunta. Kokeilu jatkuu keväällä 2008.

Digitoinnissa kirjasto on osallistunut valtakunnallisen yhteistyöryhmän toimintaan. Karttojen digitoinnissa tehtiin yhteistyötä Historian laitoksen kanssa. Kirjaston digitointilinjan ensimmäinen kohde, Jyväskylän ylioppilaslehti vuosilta 1956-1979, saatiin valmiiksi.

Kirjaston näyttelytilassa oli vuoden aikana näyttelyt: Kirja kotona ja kylillä (Agricolan juhluvuoden näyttely), Kielletyt kirjat, joka koottiin Jyväskylän ensimmäisille kirjamesuille ja siirrettiin sitten omaan kirjastoon ja sen jälkeen loppuvuodeksi Kirjastomuseoon Vaasaan, Alvar Aalto ja Saksa, Kristoffer Kolumbus ja Venäjä – tuttu tuntematon . Lisäksi järjestettiin viisi pienoisenäyttelyä. Kaupunginkirjastossa oli lokakuussa esillä viimevuotinen posterinäyttelymmme Unkarin Kansannousu 1956.

Lokakuussa kirjastossa järjestettiin käyttäjäkysely. Lomakkeita jaettiin viikon ajan sekä pääkirjastossa että kaikissa kampuskirjastoissa. Asiakkaiden tyytyväisyyttä mitattiin asteikolla 1-5. Kirjasto sai yleisarvosanaksi 4,35.

Tietoaineistot, kokoelmat

Kirjasto hankkii sille myönnettyillä määrärahoilla yliopistoyhteisön käyttöön tietoaineistoja ottaen huomioon yliopiston profiloitumisen, meneillään olevat tutkimushankkeet ja opetuksen ja opiskelun tarpeet. Toimintavuonna tietokantoja, sähköisiä hakuteoksia, sanakirjoja yms. oli käytettävissä 280 nimekettä ja verkkolehtiä 16.700 nimekettä, joista maksullisia n. 10.660. Laaja-alaisen elektronisen monografiakirjaston Ebraryn Academic Complete -kokoelma sisälsi yli 33.000 teosta.

Kirjallisuuden hankintaan käytettiin vuoden 2007 aikana n. 1,6 miljoonaa euroa. Tästä summasta kausijulkaisujen osuus oli runsas 1,3 miljoonaa ja monografioiden n. 247.000 euroa. Sähköisen aineiston osuus hankinnoista on kasvanut tasaisesti viime vuosina, vuonna 2007 sen osuus oli jo yli puolet hankintojen kokonaisarvosta eli runsas 830.000 euroa. Painettujen lehtien tilaukset, n. 2400 nimekettä, tulevat vähenemään kokonaisvaltaisemmin kun mm. kustantajien arkistointipolitiikka on selkiintynyt. Kurssikirjoihin käytettiin varoja n. 137.000 euroa. Kausijulkaisujen isoista konsortiohankinnoista ja dollarin edullisesta kurssista saatiin jonkin verran arvioitua enemmän säästöä.

Tutkintovaatimuksiin tehtiin kurssikirjojen osalta ennakoitua enemmän muutoksia. Uusia kurssikirjoja hankittiin lähes 5000 kappaletta eli runsaat 100 hyllymetriä; poistoja tehtiin hieman vähemmän. Osa poistetuista kurssikirjoista annettiin Stafrica-projektien käyttöön, mm. Addis Abebaan Etiopiaan

Kertomusvuoden aikana valmistui kirjaston Hankinta- ja kokoelmastrategia, jonka johtokunta hyväksyi 30.5.2007.

Hankintapäällikkö osallistui useiden yliopistojen yhteiseen kausijulkaisuhankinnan kilpailutukseen, joka kuitenkin johti valitukseen. Asia venynee pitkälle vuoteen 2008. Tämän ajan lehtitilaukset hoidetaan entisten välittäjien kautta.

Kokoelma- ja asiakaspalvelutoimiston yhteinen yleiskokoelman inventointihanke käynnistyi kertomusvuoden syksyllä.

Vapaakappalelain valmistelua seurattiin aktiivisesti. Kulttuuriperinnön tallettamista ja säilyttämistä koskeva laki tuli voimaan 1.1.2008. Oleellisin muutos entiseen Vapaakappalelakiin verrattuna on, että laki sisältää myös sähköisen aineiston sekä radio- ja televisio-ohjelmat.

Koulutus

Tietopalvelun vuonna 2006 toteuttaman Tiedonhankinnan opetuksen kehittäminen -hankkeen loppuraportti julkaistiin alkuvuodesta 2007. Hankkeen tuloksia on kertomusvuonna alettu hyödyntää. Opintopolku-taulukko ja kirjaston palveluhinnasto tiedonhankinnanopetuksen ja tiedonhakujen osalta on päivitetty. Englanninkielistä opetusta on lisätty. Muutoin tiedonhankinnan opetukseen käytetty tuntimäärä on pysynyt edellisvuoden tasolla, sen sijaan koulutukseen osallistuneiden määrä on kasvanut 17 %.

Kertomusvuonna asiakaspalvelu järjesti uusille opiskelijoille kirjaston tiloissa luentoja ja tutustumiskierroksia, yhteensä 65 tilaisuutta. Tietohallintokeskuksen tekemä tutoreille tarkoitettu koulutusaikeiden varausjärjestelmä kehitettiin 2007 myös kirjaston käyttöön soveltuvaksi.

Julkaiseminen

Kirjaston julkaisuyksikön hallinnoimissa yliopistosarjoissa julkaistiin kertomusvuonna 89 nimekettä, mikä oli n. 10 % enemmän kuin edellisellä vuonna. Ne julkaistiin käytännöllisesti katsoen kaikki myös verkossa.

Kirjasto koordinoi opetusministeriön osarahoittamaa kaksivuotista kansallista Julkaisukanavahanketta, johon osallistuvat myös Helsingin, Oulun ja Tampereen yliopistot sekä Tampereen teknillinen yliopisto. Jyväskylän yliopiston kirjastolla on hankkeessa keskeinen rooli ja siinä hyödynnetään julkaisuyksikössä viime vuosina tehtyä tekijänoikeuksien hallintaan ja verkkojulkaisemiseen liittyvää kehitystyötä. JYX:n julkistaminen oli ensimmäisen hankevuoden keskeisin ja merkittävin tulos.

Kirjaston julkaisuyksikkö osallistui Jyväskylän kirjamesseille yhteisellä osastolla SOLKI:n, KTL:n ja Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen kanssa.

Yksikkö osallistui myös merkittävällä panoksella yliopiston uuden kopiointi- ja tulostusjärjestelmän käyttöönottoprojektiin.

Yhteistyö, henkilökunnan toiminta

Kirjasto on jäsenenä tai tekee muuten yhteistyötä yhdeksän kansainvälisen järjestön tai muun organisaation kanssa. Kirjastolla on edelleen merkittävä osuus kasvatustieteen ja psykologian tietohuollossa kansallisesti ja liikuntatieteissä myös kansainvälisesti. JYK on myös EU-talokirjastojen Suomen koordinaattori. Kirjasto osallistuu Suomen kirjastoverkon, erityisesti yliopistokirjastojen neuvoston toimintaan (konsortioihin, hankkeisiin yms.). Se on ollut edustettuna mm. Informaatiolukutaito- ja Kokoelmakarttahankkeissa, FinELib-asiantuntijaryhmissä, yhdessä Suomen virtuaaliyliopiston asianomistajaryhmistä, ja Tietohuoltokomiteassa. Linnea2-konsortion luettelointityöryhmässä kirjaston edustaja on puheenjohtajana. Suomen tieteellisessä kirjastoseurassa kirjastolla on ollut edustus hallituksessa (puheenjohtaja ja yksi jäsen) sekä useissa työryhmissä.

Yhteistyötä Jyväskylän kaupunginkirjaston - Keski-Suomen maakuntakirjaston ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun kirjaston kanssa on jatkettu. Kirjastojen yhteistyöryhmä toteutti kertomusvuonna selvityshankkeen Kirjastot, opiskelu ja sähköiset aineistot: selvitys sähköisten aineistojen etäkäytön tekniikoista ja niiden opiskelijoille tuomista mahdollisuuksista Keski-Suomessa. Selvityksen laati FM Teemu Makkonen. Yhteisen koulutuspäivän kirjastot järjestivät aiheesta ”2000-luvun kirjasto - häviääkö asiakas”. JYK:n edustajat ovat osallistuneet myös Intermezzon uuden hakuliittymän kehittämiseen ja kirjastojen yhteisen www-sivuston (Jyväskylän kirjastot) ylläpitoon.

Yliopistoyhteisön toiminnassa kirjasto on ollut aktiivisesti mukana. Kirjastolla on ollut edustus mm museon johtokunnassa, kulttuuritoimikunnassa, tietohallinnon johtoryhmässä, eettisessä toimikunnassa, tasa-arvotoimikunnassa, Tutkan johtoryhmässä sekä opinto-ohjauksen koordinaatioryhmässä. Kehittämispäällikkö on ollut yliopiston nimiketyöryh-

män jäsen. Varsinkin atk-keskuksen kanssa on myös tehty koulutus- ja muuta yhteistyötä. Tietopalvelu on osallistunut yliopiston henkilöstökoulutuksen kehittämistyöhön.

Henkilökunta on pitänyt esitelmää 18 tilaisuudessa kotimaassa ja yhden ulkomailla, kirjoittanut yhden kotimaisen erillisjulkaisun ja kaksi artikkelia sekä toimittanut yhden erillisjulkaisun.

Kaksi kirjastonhoitajaa liettualaisesta Mykoles Romeris -yliopistosta työskenteli kirjastossa yhdeksän viikkoa LEONARDO-ohjelman puitteissa.

Hallinto, johtaminen, henkilöstö

Kirjaston pääosin eläköitymisten aiheuttamat henkilöstömuutokset vaikuttivat kertomusvuonna merkittävästi työjärjestelyihin.

Kirjaston laatukäsikirjan ensimmäinen versio valmistui. Prosesseja kuvattiin kaavioiksi.

Kertomusvuonna kirjaston henkilöstöstrategiatyö jatkui. Myös mentorointia on jatkettu ja henkilökunnan osaamista muutenkin kehitetty järjestämällä sisäistä koulutusta, hyödyntämällä yliopiston henkilöstökoulutusta ja osallistumalla informaatioalan seurojen ja laitosten järjestämään koulutukseen. Kirjaston edustajia on kertomusvuonna osallistunut mm. Jyväskylän yliopiston OKL:n järjestämään Korkea-asteen ohjauksen täydennyskoulutukseen, Tietohallintokeskuksen järjestämään, Tvt-opetuskäytön koulutukseen ja Virtuaaliyliopiston järjestämään TieVie -asiantuntijakoulutukseen. Koulutushankkeina on selvitelty jatko-opiskelijoiden ohjaukseen liittyviä kysymyksiä, kuten KLAARA-kyselypankkia sekä sähköistä asiointia.

Henkilökunnan erilaisista elämäntilanteista johtuviin työjärjestelytoiveisiin on mahdollisuuksien mukaan suhtauduttu myönteisesti. Tähän onkin henkilökunnan keskuudessa oltu suhteellisen tyytyväisiä, vaikka mm. palkkausjärjestelmän toteuttaminen ja toimintaympäristön nopea muuttuminen on koetellut henkilökuntaa. Kirjaston työterveydestä on pyritty huolehtimaan tavoitteellisesti: mm. osallistumista yliopiston tarjoamiin liikunta- ja kulttuuripalveluihin on rohkaistu.

Pirjo Vatanen
ylikirjastonhoitaja